

Nieuwkomers in de klas: tijdens de ISK en daarna

Folkert Kuiken

Amsterdam Center for Language and Communication (ACLC/UvA)

Inhoud

- Hoe leer je een (tweede) taal?
 - Input → Interactie → Instructie
- Het belang van instructie
 - Woordenschat
 - Lezen
 - Schrijven

Psammethicus
(ca. 665-610 v. Chr.)

Burrhus F. Skinner (1904-1990)

- Behaviorisme
- Taal leren = imiteren
- Stimulus → Respons

Correct

ik liep

Incorrect

ik loopte, ik liepte

Noam Chomsky (*1928)

- Fouten maken is een stap in de goede richting
- Nativisme: Aangeboren taalleervermogen (Language Acquisition Device; LAD)
- Universele taalverwervingshypothese

Stephen D. Krashen (*1941)

- Inputhypothese
 - Veel
 - Begrijpelijk (i+1)
 - Relevant
- Receptie voor productie
- Stille periode

Krashen (1982, 1985)

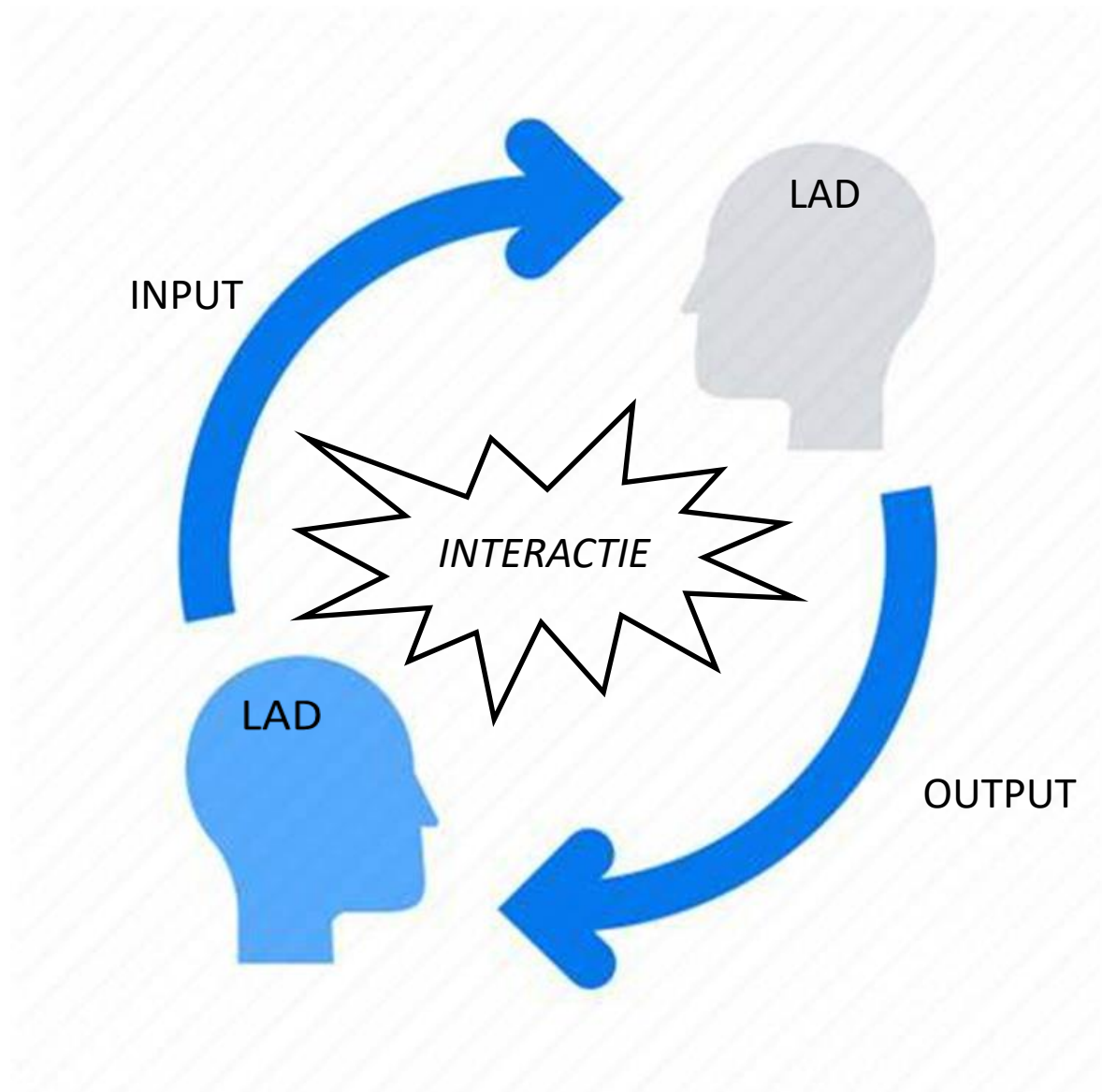

Merrell Swain (*?)

- Begrijpelijke input is niet voldoende
- Door taal te *produceren* stuiten taalleerders op lacunes in hun taalvaardigheid
- Outputhypothese

Swain (1985)

Catherine E. Snow
(*1945)

Input

Interactie

Instructie

Snow (2014)

Instructie: Niet alleen in de ISK, maar juist ook daarna

Woordenschat

Woordenaars

Lezen

Salevo

Schrijven

Tekster en Booster

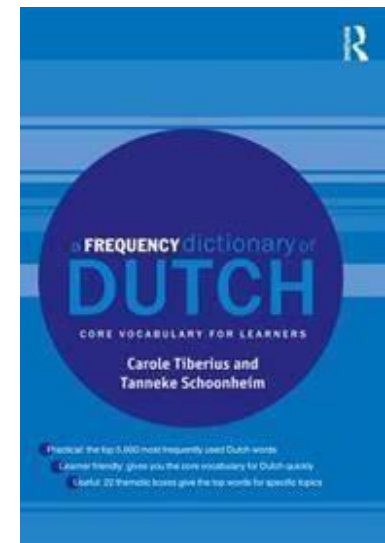

Woordenschat

- Woordenschat is een belangrijke voorspeller van leesvaardigheid
- Leesvaardigheid is een belangrijke voorspeller van schoolsucces
- Kinderen die 1 miljoen woorden per jaar lezen (15 min. per dag) kunnen per jaar hun woordenschat uitbreiden met 1000 woorden

De Kleijn & Nieuw-
borg (1983)

Tiberius & Schoon-
heim (2014)

Woordenschat: kwantiteit

- Receptieve woordenschat
 - A2 – 2.000
 - B1 – 5.000
 - B2 – 12.000
- Een rekensom:
 - 5.000 woorden : 80 weken : 5 dagen =
= 12/13 woorden per dag

<i>Leeftijd</i>	<i>NT1</i>	<i>NT2</i>
4 jaar	3000	1000
5 jaar	3800	1800
6 jaar	4500	2600
7 jaar	5200	3400
8 jaar	6000	4200
9 jaar	8500	5000
10 jaar	11000	6000
11 jaar	14000	8000
12 jaar	17000	10000

Word generation / Woordenaars

- Woorden leren a.d.h.v. controversiële onderwerpen
 - Moet de regering stamcelonderzoek financieren?
 - Moet het vuurwerk tijdens oud en nieuw worden afgeschaft?
 - Moet de dienstplicht weer worden ingevoerd?
- Lezen – doelwoorden – opdrachten
- Mondeling en schriftelijk

<i>Woord</i>	<i>Betekenis</i>	<i>Vorm</i>	<i>Gebruik</i>	<i>Notities</i>
het embryo	eerste begin van een mens of dier in de buik van de moeder			
verlamd	niet kunnen bewegen			
de theorie	ideeën waardoor je iets kunt verklaren			
onderzoeken	proberen er zoveel mogelijk over te weten te komen			
verwerven	iets krijgen door er moeite voor te doen			

Lezen: Tekstdekking 95-98%!

Hurricanes are large, _____ storms. They produce winds of 119 kilometers per hour or higher. That's faster than a cheetah, the fastest animal on land. Winds from a hurricane can _____ buildings and trees. Hurricanes _____ over warm ocean waters. Sometimes they _____ land. When a hurricane _____ land, it pushes a wall of ocean water _____. This wall of water is called a _____. Heavy rain and _____ can cause _____. Once a hurricane _____, weather _____ its path. They also _____ how strong it will get. This information helps people get ready for the storm.

Hurricanes are large, **swirling** storms. They produce winds of 119 kilometers per hour or higher. That's faster than a cheetah, the fastest animal on land. Winds from a hurricane can **damage** buildings and trees. Hurricanes **form** over warm ocean waters. Sometimes they **strike** land. When a hurricane **reaches** land, it pushes a wall of ocean water **ashore**. This wall of water is called a **storm surge**. Heavy rain and **storm surge** can cause **flooding**. Once a hurricane **forms**, weather **forecasters predict** its path. They also **predict** how strong it will get. This information helps people get ready for the storm.

Zaakvakteksten als uitdaging

- Grote informatiedichtheid
- Gecomprimeerde alinea's
- Veel laagfrequente woorden
- Veel nieuwe concepten, feiten en details

Zaakvaktekst, scheikunde havo 4

'De aardkorst heeft veel verschillende mineralen. Dit zijn vaak kristallen met prachtige kleuren en vormen. Het hoofdbestanddeel van de kristallen is meestal SiO_2 . Het hangt af van de elementen Cr, Ca, Mn of Fe welke kleur en kristalvorm zich heeft gevormd. Omdat de siliciumverbindingen nogal hard zijn, kunnen ze worden geslepen en gepolijst. Je vindt ze vaak in sieraden bijvoorbeeld als rozenkwarts, tijgeroog of amethist. Er zijn ook zachte mineralen, zoals het goudkleurige pyriet, $\text{FeS}_2(\text{s})$. Naast zuurstof en silicium zijn het vooral metalen die in de aardkorst voorkomen, bijvoorbeeld zwavel. Pure zwavel en zwavelverbindingen kun je vinden in vulkanische gebieden. Andere niet-metalen moeten uit een delfstof worden vrijgemaakt, zoals het veelvoorkomende silicium. Het element silicium is een belangrijke grondstof voor de computerindustrie.'

Bolt e.a. (2012)

Vaktaalwoorden

‘De aardkorst heeft veel verschillende mineralen. Dit zijn vaak kristallen met prachtige kleuren en vormen. Het hoofdbestanddeel van de kristallen is meestal SiO_2 . Het hangt af van de elementen Cr, Ca, Mn of Fe welke kleur en kristalvorm zich heeft gevormd. Omdat de siliciumverbindingen nogal hard zijn, kunnen ze worden geslepen en gepolijst. Je vindt ze vaak in sieraden bijvoorbeeld als rozenkwarts, tijgeroog of amethist. Er zijn ook zachte mineralen, zoals het goudkleurige pyriet, $\text{FeS}_2(s)$. Naast zuurstof en silicium zijn het vooral metalen die in de aardkorst voorkomen, bijvoorbeeld zwavel. Pure zwavel en zwavelverbindingen kun je vinden in vulkanische gebieden. Andere niet-metalen moeten uit een delfstof worden vrijgemaakt, zoals het veelvoorkomende silicium. Het element silicium is een belangrijke grondstof voor de computerindustrie.’

Bolt e.a. (2012)

Schooltaalwoorden

‘De **aardkorst** heeft veel verschillende mineralen. Dit zijn vaak kristallen met prachtige kleuren en vormen. Het **hoofdbestanddeel** van de kristallen is meestal SiO_2 . Het **hangt af van** de elementen Cr, Ca, Mn of Fe welke kleur en kristalvorm zich heeft **gevormd**. Omdat de siliciumverbindingen **nogal** hard zijn, kunnen ze worden geslepen en gepolijst. Je vindt ze vaak in sieraden bijvoorbeeld als rozenkwarts, tijgeroog of amethist. Er zijn ook zachte mineralen, zoals het goudkleurige pyriet, $\text{FeS}_2(\text{s})$. Naast zuurstof en silicium zijn het **vooral** metalen die in de **aardkorst** voorkomen, bijvoorbeeld zwavel. **Pure** zwavel en zwavelverbindingen kun je vinden in vulkanische gebieden. Andere niet-metalen moeten uit een **delfstof** worden **vrijgemaakt**, zoals het veelvoorkomende silicium. Het element silicium is een belangrijke **grondstof** voor de computerindustrie.’

Bolt e.a. (2012)

Signaalwoorden

‘De aardkorst heeft veel verschillende mineralen. Dit zijn vaak kristallen met prachtige kleuren en vormen. Het hoofdbestanddeel van de kristallen is meestal SiO_2 . Het hangt af van de elementen Cr, Ca, Mn of Fe welke kleur en kristalvorm zich heeft gevormd. Omdat de siliciumverbindingen nogal hard zijn, kunnen ze worden geslepen en gepolijst. Je vindt ze vaak in sieraden bijvoorbeeld als rozenkwarts, tijgeroog of amethyst. Er zijn ook zachte mineralen, zoals het goudkleurige pyriet, $\text{FeS}_2(\text{s})$. Naast zuurstof en silicium zijn het vooral metalen die in de aardkorst voorkomen, bijvoorbeeld zwavel. Pure zwavel en zwavelverbindingen kun je vinden in vulkanische gebieden. Andere niet-metalen moeten uit een delfstof worden vrijgemaakt, zoals het veelvoorkomende silicium. Het element silicium is een belangrijke grondstof voor de computerindustrie.’

Bolt e.a. (2012)

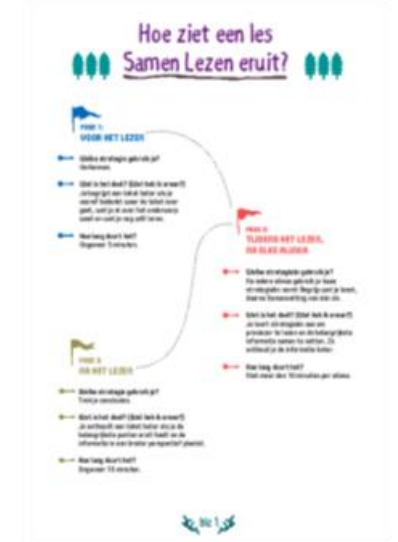
Salevo: Samenwerkend lezen in het vo

- Lezers met verschillende leesniveaus bij elkaar
 - Zorg voor een duidelijke rolverdeling (voorzitter, denker, helper, schrijver)
- Combineer het lezen met andere vaardigheden
 - Discussie n.a.v. (een gedeelte van) de gelezen tekst
 - Schrijfopdracht (bv. samenvatting, verslag)

Rollenkaarten

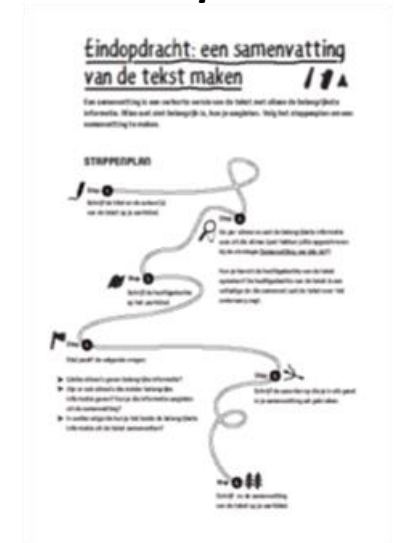
Instructiekaarten

Werkbladen

Eindopdrachten

Schrijven

- Peil. Schrijfvaardigheid einde (s)bo 2018-2019

Niveau	Meijerink	Lezen	Schrijven
1F	85%	98%	74%
2F	65%	78%	28%

Schrijven: Tekster

- Groep 6 – VOS
 - **V**ezinnen, **O**rdenen, **S**chrijven
- Groep 7 – DODO
 - **D**enken, **O**rdenen, **D**oen, **O**verlezen
- Groep 8 – EKSTER
 - **E**erst nadenken, **K**iezen, **S**chrijven, **T**eruglezen, **E**valueren, **R**eviseren

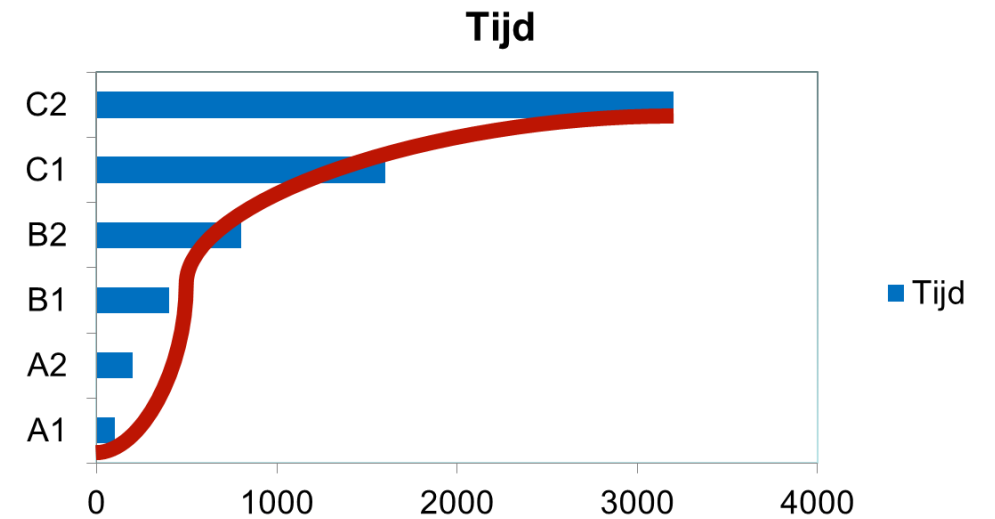
A close-up photograph showing a person's hand holding a black pen and writing on a lined notebook. The notebook is open, and the pen is positioned over the lines. In the background, a portion of a laptop keyboard is visible, showing keys like 'Q', 'W', 'E', 'R', 'T', 'Y', 'U', 'I', 'O', 'P', 'A', 'S', 'D', 'F', 'G', 'H', 'J', 'K', 'L', 'Z', 'X', 'C', 'V', 'B', 'N', 'M'. The image is partially obscured by a white circular graphic element on the right side of the slide.

Schrijven: Booster

-
- **Brainstormen**
 - **Ordenen**
 - **Opbouw bepalen**
 - **Schrijven**
 - **Teruglezen**
 - **Evalueren**
 - **Redigeren**

Tot slot:
Taalverwerving is nooit afgelopen

- Exponentiële toename in tijd om een hoger niveau te bereiken

Kuiken, F. & Andringa, S. (Red.) (2022).
*Handboek Nederlands als tweede taal
in het volwassenenonderwijs*. Coutinho.

Referenties (1)

- Anderson, R.C., Wilson, P.T., & Fielding, L.G. (1988). Growth in reading and how children spend their time outside of school. *Reading Research Quarterly* 23, 285-303.
- Bouwer, I.R. & Koster, M.P. (2016). *Bringing writing research into the classroom: The effectiveness of Tekster, a newly developed writing program for elementary students*. Dissertatie Universiteit Utrecht.
- Burke, M.D., Hagan-Burke, S., Kwok, O. & Parker, R. (2009) Predictive validity of early literacy indicators from the middle of kindergarten to second grade. *Journal of Special Education* 42(4), 209-226.
- Chomsky, N. (1959). Review of B. F. Skinner, Verbal behavior 1957. *Language* 35, 25-58.
- Elving-Heida, K.T.A. (2019). *Effectieve leeractiviteiten voor het schrijfonderwijs in havo 4*. Dissertatie Universiteit Utrecht.
- Gorey, K.M. (2001). Early childhood education: A meta-analytic affirmation of the short- and long-term benefits of educational opportunity. *School Psychology Quarterly* 16(1), 9-30.
- Inspectie van het Onderwijs (2021). *Peil. Schrijfvaardigheid einde (speciaal) basisonderwijs 2018-2019*. Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen.
- Kleijn, P. de & Nieuwborg, E.(1983). *Basiswoordenboek Nederlands*. Wolters-Noordhoff.
- Krashen, S. (1982). *Principles and practice in second language acquisition*. Pergamon.
- Krashen, S. (1985). *The input hypothesis: Issues and implications*. Longman.

Referenties (2)

- Loeb, S., Bridges, S., Bassok, D., Fuller, B. & Rumberger, R.W. (2007). How much is too much? The influence of preschool centers on children's social and cognitive development. *Economics of Education Review* 26 (1), 52-66.
- Marulis, L.M. & Neuman, S.B. (2010). The effects of vocabulary intervention on young children's word learning. A meta-analysis. *Review of Educational Research* 80(3), 300-335.
- Moeken, N., Kuiken, F., & Welie, C. (2015). *SALEVO: Samenwerkend lezen in het Voortgezet Onderwijs*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.
- Nagy, W.E., Anderson, R.C. & Herman, P.A. (1987). Learning word meanings from context during normal reading. *American Educational Research Journal* 24(2), 237-270.
- Skinner, B. (1957). *Verbal behavior*. Appleton-Century-Crofts.
- Snow, C. (2014) Input to interaction to instruction: Three key shifts in the history of child language. *Journal of Child Language* 41, S1, 117-123.
- Swain, M. (1985). Communicative competence: Some roles of comprehensible input and comprehensible output in its development. In S. M. Gass, & C. G. Madden (red.), *Input in second language acquisition* (pp. 235-253). Newbury House.
- Tiberius, C. & Schoonheim, T. (2014). *A frequency dictionary of Dutch. Core vocabulary for learners*. Routledge.
- Verhoeven, L. & Vermeer, A. (2006). *Verantwoording Taaltoets Alle Kinderen (TAK)*. Cito.